

De kamer waar Etty Hillesum leefde

Zie de plek. Het huis, de kamer, de ramen waardoor [Etty Hillesum](#) (1914-1943) naar buiten keek. Toen ze nog niet vergast was. Aan de Gabriël Metsustraat 6b in Amsterdam. Met uitzicht op het Rijksmuseum. Als ik het wat grof schrijf, is Etty een Anne Frank van 28; rond die leeftijd spelen haar inmiddels uitgegeven dagboeken. [Het verstoorde leven](#) (1981) en [In duizend zoete armen](#) (1984). Deze laatste uitgave bevat de periode maart tot juni 1942, de eerste is meeromvattend. Augustus 1942 moest Etty naar Westerbork; later in Auschwitz is ze circa eind november 1943 vergast.

De afgelopen weken herlas ik haar drie lentemaanden in 1942. Achterin had ik in mijn exemplaar een knipsel gelegd. Uit een *Viva* uit 2004. (Tijd voor een biecht: in een wachtkamer heb ik wel eens iets uit een tijdschrift gescheurd...) Zie een deel van de foto in dat knipsel, met het uitzicht van Etty. En

met actrice [Julika Marijn](#): zij heeft in 2003 een voorstelling over Etty Hillesum in dit huis in première laten gaan.

Toeval of niet, precies in deze periode las ik ook dat de huidige eigenaar, vastgoedondernemer, dit pand wil aten slopen. Dat leidde inmiddels tot een [spoedprocedure](#) om het pand een monument-status te geven.

Waarom raakt me dit zo? Ik heb zelfs een [petitie](#) getekend. Komt dat door mijn algehele afkeer van al dat oppervlakkig neerkijken op geschiedenis en verleden? Hoe kunnen mensen zo laatdunkend en vernietigend omgaan met herinneringen, herinneringen aan wortels die ons gevoed hebben en takken waar we op zitten? Of ben ik jaloers op de Amsterdamse Zuidas-types van het snelle geld? Of bewonder ik Etty zo enorm, zoals zoveel anderen?

Ik vermoed dat het allemaal door elkaar speelt. Mijn ziel, mijn binnenkant, is een nogal gemengd bedrijf. Net als de ziel die Etty in haar dagboeken laat zien. Nobeledachten en zelfbedrog wisselen elkaar in hoog tempo af. Misschien is bij mij bewondering voor Etty daarom niet het goede woord. Ik kan niet zoveel met schijntegenstellingen over 'de werkelijk grote gevoelens van verbondenheid die over alle grenzen van conventie en huwelijk heengaan', 'waarvan de gemiddelde burger geen idee heeft' (1984:140 resp. 62). Ik boven de rest. Pijnlijk. Dan zal ik die gemiddelde burger wel zijn. Intussen worstelt Etty ook zelf met haar lichaam, haar gevoelens, haar keuzes en de 'grote waarden' van het leven (1984:112). Die inzage in haar worsteling, dat maakt haar dagboeken lezenswaard. Voor iedereen die zielen, harten, belangrijk vindt. Uit menselijke, psychische, pastorale of wat voor verbondenheid.

Het is nogal een kluwen waarom ik zo'n *herinneringspand* niet kwijt wil. Hier woonde een jonge vrouw die wist wat concentratiekampen betekenden. Ze noemt ze. Onder meer op 28 maart, 27 april, 23 mei en 30 mei. 1942! *Wir haben es nicht gewusst*. Kletsboek. Er is een neiging in ons mensen om niet stil te staan bij wat er wel toe doet. Precies daarom wil ik bij zo'n pand stil kunnen staan.

Rob Nijhoff, 15 mei 2020; reacties: predikant@duiven-velp.nl